

Споредъ Пахимера, Ногай иде въ тая година като повиканъ отъ Византия срѣщу Константина и вѣроятно да го противопостави на хана си, слѣдъ което и се пораждатъ амбициитѣ му за независимостъ отъ него. Именно, тъй окуражаванъ, Мѣхайлъ VIII Палеологъ взема, край Месемврия и Анхияло, още и Созополъ, Агатополю, Кастрица и други малки крѣпости (*et alias quasdam arces. I. 348*).

Послѣднитѣ години на Константиновото царуване сж съвсѣмъ жалки¹⁾. Вsrѣдъ хаосъ отъ дворцовъ развратъ и политическа провѣла, се появява единъ герой, чадю на селенията, удивителенъ потомецъ на една още мжждѣюща българска жизнелюбъ, прѣдставителъ на народна покруса и протестъ. Въпросътъ е за Ивайло. Прѣкорътъ му Лахна или Бърдокъ ва бѣ съвсѣмъ прозаиченъ, но за това пѣкъ достоеенъ да краси рѣдко свѣтлитѣ страници на срѣднелѣковната епика. Подигането му не трѣба да считаме за простъ епизодъ. Съ името на тоя „овчаръ“ е свързано цѣло движение, което на модеренъ езикъ се нарича революция, и далечъ да бжде тя чисто политическа, въ нейнитѣ дълбини се

отъ Берке въ Кримъ (ср. *Barcha, che dimoraua nella città di Bolgara e Assara (Азовъ) въ свѣрѣмненника Marco Polo, Dei viaggi etc. I. 45*). Берке е билъ синъ на Бату, а послѣдниятъ — внукъ на Ченгисъ-ханъ. Бату въ 1257 г., слѣдъ като взема частъ отъ Русия, ограбва Полша, Чехско и Далмация; отъ тукъ прѣзъ Унгария ималъ намѣрелне да вземе Ц-дъ, но умира. Братъ му се смѣча по Дунава и забива обратно за Русия, безъ да докосне България. Това движение е важно и възмюжно е, татаритѣ да не сж минали прѣзъ България за прѣвъ пжтъ подъ Ногай (1265 г.), а да сж били прѣдшествувани подъ послѣдния при Берке въ 1263 г. По Пахамера, Константинъ раздраженъ поради падането на Месемврия и Анхияло, съюзява се съ селджушкия султанъ Изединъ и рускитѣ татари. Изединъ, слѣдъ падането на конийския тронъ въ ржцѣтѣ на брата му Кейхавусъ, избѣгва въ Ц-дъ и закрюва да вземе византийския тронъ (1263 г.), за което е прѣговарялъ съ капчашкия ханъ и вѣроятно съ Константина. Ногай пада въ борба за независимостъ отъ Тимуръ (1293 г.). Ср. *Abulfarage, Dynastie, X; и de Guignes, hist. des Huns, II, etc.*

¹⁾ На сцената изпѣква единъ цариченъ любимецъ отъ загадченъ произходъ и манало — Яковъ Святославъ. Споредъ повечето, той е русинъ и вѣроятно ще е останалъ въ България отъ руския отрядъ, който е придружавалъ Асѣна II при стжпването му на бълг. тронъ (1218). Дори при Михаила Шишмана, най-видниятъ му генералъ бѣ русинъ. Загадки за вѣроятни акции на Асѣна II срѣщу татаритѣ ще се намѣрятъ въ *Bergeron (traité des tartares, p 1228., Recueil des voyages, I, 1729; Voyages tartaresques, Leide, I и II)*.